JEŽÍŠOVO NAROZENÍ

Původ materiálu
Jaroslav Pechar
Pořadí v lekci
4

Žalmy 103:21 Dobrořečte Hospodinu, všechny jeho zástupy, vy, kdo jste v jeho službách a plníte jeho vůli!

22 Dobrořečte Hospodinu, všechna jeho díla, na všech místech jeho vlády. Dobrořeč, má duše, Hospodinu!

Liturgické čtění: L 2,1-7

klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

vyprávění L 2,1‒20 je vystavěno pomocí silných **kontrastů**: na jedné straně císař Augustus (Vznešený) – jeho moc je na první pohled zřejmá. Vydá rozkaz a říše se dá do pohybu. Proti němu tu stojí symbol bezmoci, novorozeně, narozené kdesi na okraji jeho říše. Čas císaře vyznačuje letopočet důležitých nařízení, reforem; čas Ježíšův se počítá jen podle měsíců těhotenství – nejdřív Alžběty (L 1,26) a potom Marie (2,6). Boží skutky nepochybně zásadně souvisejí s dějinami tohoto světa – přicházejí však ke slovu úplně jinak a jindy než tam, kde jsou dějiny „viditelné“. Víra smí vidět Boží dílo skryté právě uprostřed bezmoci a bezvýznamnosti.

- **pastýři** byli patriarchové lidu Izraelského (Abraham, Izák, Jákob, Mojžíš, David), ale za Ježíšových časů jimi lidé opovrhovali. Evangelista L často upozorňuje, že Bůh si nevyvoluje lidi vážené a mocné, ale právě chudé a opovrhované (viz také CBL a TdV s.191) Konečně Ježíš sám přichází na svět jako jeden z chudých, když se pro něj nenašlo místo pod střechou.

- **náhlost andělského zjevení** (L 2,9): Jakkoli byl příchod Mesiáše zvěstován dopředu, přece se narození Ježíše stává událostí naprosto nečekanou. Jako by se doprostřed lidského času prolomil čas úplně jiný, čas Božího království. Člověk uzavřený do času svého žití najednou slyší, že jeho dnešek byl radikálně proměněn. Protože s touto změnou nepočítal, pociťuje

bázeň. Smí však slyšet: jde o událost nanejvýš radostnou a nadějnou. Stalo se něco nečekaného, nového, nevypočitatelného – a my tuto událost smíme vítat jako naplnění Božího záměru (už je to tady!).

- **nebeské zástupy** neboli rytířstvo nebeské - navzdory lidské bezmoci, bídě a ponížení není zvěst o narození Spasitele bezmocná či snad bezbranná. Dobrá zpráva má přinejmenším stejnou moc jako síly odporu a lidského velikášství. A právě v dobách, kdy se toto lidské velikášství projevuje nejvíc a církev ho pociťuje „na vlastní kůži“, může si zpívat píseň tohoto rytířstva. V dobách pronásledování, jako písničku proti každé temnotě, proti beznaději lidské viny, proti zpupnosti tyranských vládců – navzdory tomu všemu zní píseň: Narodil se vám Spasitel, Kristus Pán. (Analogická píseň pak rámuje v Lukášově vyprávění Ježíšův vjezd do Jeruzaléma, ozve se ovšem „na zemi“ a chválí „pokoj na nebi“.)

-**sláva -** základním důvodem k díkuvzdání je rozpoznání, že Boží skutky nejsou minulostí, ale zasahují i do naší současnosti, jsou nosné i dnes.

- **bázeň** – „Bázeň je lidská reakce na Boží zjevení. Když Bůh zjevuje své království v Ježíši Kristu, jsou lidé překvapeni: nejasně, citově objevují nezměřitelnou vzdálenost, jež je dělí od živého Boha; bázeň se mísí s úžasem.“ (BSA, s.16).

2. úskalí textu:

- ohlášení Jana Křtitele a narození Ježíšovo jsou texty tradičně spjaté s adventem a Vánocemi. Dětem můžete bez rozpaků povědět, že příběh je důležitější než členění církevního roku (viz úloha č. 2).

§ děti většinou příběh o narození Ježíše Krista znají. Je proto potřeba zdůraznit zvěstné motivy, které někdy stojí v pozadí (nečekanost Ježíšova narození, kontrast bezmoci a světovládných aspirací).

§ přestože Ježíšovo narození doprovází představení „nebeského pěveckého chóru“, nemá víra nijak usnadněné rozhodnutí. Mesiáše nepotkává obklopeného nebeskou září, ale v nesmírně ubohých a naprosto neromantických poměrech (2,16).

§ nepozorným čtením Lukášova vánočního evangelia se mezi lidmi ustálil obrat „lidé dobré vůle“ – jako by Ježíšův příchod platil právě jim. Evangelista ovšem chce vyjádřit pravý opak: přestože lidé nechtějí znát svého Stvořitele a zařizují se na světě po svém (Augustus), Bůh zůstává věrný a posílá Spasitele, který svým dílem mezi lidmi uprostraní zachraňující

Boží vůli.

3. pomůcky:

- obrázky „betléma“, např. ze zpěvníků Buď tobě sláva a Zpívejte s námi – i ty můžete porovnat s biblickým textem

motivační uvedení do příběhu:

pro mladší a střední školní věk:

Všímají si lidé raději více prezidentů a ministrů, herců, sportovců a zpěváků, nebo těch, kteří se starají o děti, o nemocné?

pro starší školní věk:

Myslíte, že o Ježíšově narození se má vyprávět jen o Vánocích? Šlo by to i jindy?

(Můžete s dětmi projít příběhem a zjišťovat, na které časové údaje má příběh sám vazbu a na které tedy sám reaguje)

osnovy vyprávění:

a) poznámky a osnova pro mladší školní věk:

I. Motivace

II. Císařské nařízení

III. Cesta do Betléma

IV. Ježíšovo narození ve chlévě

V. Pastýři slyší o narození Spasitele a spěchají do Betléma

b) poznámky a osnova pro střední a starší školní věk:

I. Motivace

II. Císařský rozkaz, putování do Betléma a narození Ježíše

III. Andělé oznamují překvapivou zprávu pastýřům

IV. Smysl andělské písničky

V. Pastýři nalézají novorozeně

VYPRÁVĚNÍ

I. MOTIVACE

Znáte nějaké zákony? Co se stane s člověkem, který zákon poruší (vrah, zloděj)? Představte si, že jste pány světa, a vymyslete nějaký zákon, který by měl platit pro všechny lidi.

II. ÚŘEDNÍ ROZHODNUTÍ

Pán světa se tehdy jmenoval Augustus. Tedy – on si to vlastně jen myslel, že je pán světa. A ani se nejmenoval Augustus, ale Gaius Octavius – jenže aby se ho lidé víc báli a poslouchali ho, tak si nechal říkat Augustus, dneska bychom řekl „vznešený“. Ale zase to nebyla nějaká nicka! Tenhleten pan „Vznešený“ byl císařem největší říše té doby a když něco řekl, tak to platilo v celé jeho zemi. A protože vládl moudře, tak ho měli lidé docela rádi a ještě po mnoho generací na jeho vládu vzpomínali jako na jedno z nejlepších období celé říše.

Jenže jednou se rozhodl zjistit, kolik lidí ho to musí poslouchat. A tak vydal rozkaz, že každý musí dojít na úřad a tam se zapsat. Jak to bude vypadat, kolik tím způsobí zmatků, to ho už zas tak nezajímalo. A císařovo slovo je zákon, to se poslechnout musí. Každý, ať chtěl, nebo nechtěl, se musel vydat do města, do kterého úředně patřil.

A jedním z těch, kdo se musel vydat na docela dlouhou cestu, byl i tesařský mistr z městečka Nazaret – Josef, se svou manželkou Marií.

III. CESTA DO BETLÉMA A JEŽÍŠOVO NAROZENÍ

Nebyla to cesta nijak lehká. Josef jakožto potomek krále Davida se svou rodinou úředně patřil do Davidova rodného města Betléma. Chudák Marie čekala miminko a pro každou maminku je lepší, aby byla v klidu a ne cestovala přes sto kilometrů daleko. Jenže císařské nařízení je neodvolatelné a Marie s Josefem do Betléma musela.

V Betlémě byla hlava na hlavě. Kvůli sčítání lidí se sjely desítky a desítky dalších lidí, kteří se také šli nechat zapsat, a tak není divu, že v zájezdním hostinci bylo plno. Nakonec byli Josef s Marií rádi, že našli místo ve stáji, kde se aspoň mohli skrýt před nočním chladem a rosou. A tehdy v noci, v cizím městě, daleko od domova i od všech příbuzných, se Marii a Josefovi narodil jejich prvorozený syn. Možná, že Marie měla doma v Nazaretě připravenou krásnou kolíbku, kterou pro jejich dítě vyřezal Josef, připravené dečky na její vystlání a třeba i nějakou krásně vybělenou zavinovačku.Teď ale musí malého Ježíška opatrně zabalit do těch pár plenek, které mohla sbalit na cestu, a položit na seno do krmelce pro dobytek.

IV. PASTÝŘI

Dokud to jen trochu počasí dovolí, jsou ovce a kozy venku přes den i přes noc. A spolu s nimi vždycky pár pastýřů, kteří hlídají, kdyby snad přišel zloděj nebo nějaká šelma. Pasení ovcí je ale hubené řemeslo. Ovce a kozy se popásají, ale člověk se trávy nenají. Jen tak si zaříznout a upéct nějaké zvíře ze stáda, to také nejde. Ovce i kozy jsou přesně spočítané a to by je majitel hnal, kdyby mu jich vrátili méně, než jim svěřil. Takový pastýř se má dost co otáčet, aby měl něco pořádného do žaludku – a nebyly to vždycky úplně poctivé metody, jak se k tomu někteří z nich dostávali. Na pastýře se proto lidé dívali skrz prsty. Ať se starají o svěřená zvířata, ale jinak s nim raději nechtěli mít nic společného.

Na kopcích nad Betlémem bylo pastýřů docela dost. Většina z nich v tuto chvíli spala. Zabalili se do svých dlouhých plášťů a schoulili se někde na mezi. Ti, kteří měli noční hlídku, přikládali na oheň, dávali pozor, jestli nejde nějaká šelma nebo zloděj, a těšili se, až jim hlídka skončí a vystřídají je ti, kteří teď vedle nich spí. Ale najednou nespí ani jeden z nich, protože takové světlo, jaké najednou svítilo, to ještě neviděli. A jak by také mohli, když teď kolem nich nesvítilo žádné pozemské světlo, ale spolu s andělem tu zářila Boží sláva.

V. ANDĚL A ANDĚLÉ

Není divu, že dostali strach. Když je lidí víc a každý z nich má pořádnou hůl, tak se dá zahnat i hladový lev, ale na nebeského posla jsou lidé krátcí. To jim bylo jasné hned, jak ho viděli. Ale jejich strach dlouho netrval. Protože úplně první věc, kterou anděl říká, je, aby se nebáli. No, na povel se nebát, to moc nejde, ale postupně jim přeci jen dochází, o čem že to anděl povídá. Povídá o radosti pro ně a pro všechny lidi na světě, povídá o narození Spasitele, povídá o miminku, na které se mají jít podívat. A že ten Spasitel je tu pro všecky lidi, i pro ně, pro pastýře.

Ani si to nestačili pořádně přebrat v hlavě a najednou tu není jeden anděl, ale spousta andělů a všichni jako o závod chválí Boha a svolávají pokoj na všechny lidi, co jen na zemi jsou. A pak řeknou něco, čemu pastýři snad ani nemohou uvěřit: Bůh má lidi rád. A ne jen tak některé – třeba ty hodné, co ho poslouchají, nebo bohaté, které si jiní lidé předcházejí. Bůh má rád úplně všechny lidi.

Pastýři na to koukají s otevřenou pusou. Je nikdy nikdo moc rád neměl. A teď za nimi přijdou andělé a tohle jim řeknou. Pánu Bohu to stálo za to poslat za nimi anděla, aby jim řekl, že se narodil Spasitel a pak poslat ještě spoustu andělů, aby jim řekli, že je má Pán Bůh rád. Ne že by tomu úplně rozuměli, ale zas tak složité to není. Pán Bůh je má rád. Narodil se jim Spasitel, oni se na něj mohou jít podívat. A oni vědí, kde ho najdou a podle čeho ho poznají.

VI. ZA NOVOROZENĚTEM

Pastýři vyrazili hned, jak se andělé vrátili do nebe. Takových mimin, co je jejich maminka tak chudá, že nemá ani na postýlku a tak ho musí dát do žlabu, takových nebude tolik. A vidět by ho chtěli. I když je teď docela chudé, dítě, je to Spasitel. Tak to andělé řekli a pastýři tomu věří.

Našli ho docela brzy. Chudák Marie – narodí se jí dítě a hned má hosty a ani je nemá čím uctít. Pastýři se ale dlouho nezdrželi. Jen pověděli, jak se setkali s anděly, jak jim andělé oznámili narození Spasitele a jak chválili Boha a říkali, že Pán Bůh má lidi rád všecky lidi.

Pak se museli zase vrátit ke svým ovcím a kozám. Ale na to, co prožili, nezapomněli. Vždyť to je úžasná zpráva! Narodil se nám Spasitel a Bůh nás má rád.

MODLITBA

Pane Ježíši Kriste, děkujeme ti, že jsi na tento svět přišel i jako náš Spasitel. Děkujeme ti, že nás máš rád. Prosíme tě, dej ať spolu s anděly můžeme chválit Boha a mezi lidmi šířit radost ze tvé lásky k lidem. Amen.

podněty pro rozhovor:

§ hodí se vyprávět o Ježíšově narození jindy než o Vánocích? Myslíte, že by to bylo vhodné vyprávět také o volbách, při sčítání lidu, při oslavách státních svátků?

§ zůstaly by Vánoce Vánocemi i bez stromečku, bez dárků, salátu a ryby?

§ zeptejte se svých necírkevních spolužáků, zda vědí, proč se slaví Vánoce a co oni sami mají na Vánocích nejraději

§ napadlo vás, že příběh o Ježíšově narození stojí v ostrém protikladu s naší představou úspěchu, štěstí, spokojenosti?

§ může se náš zpěv stát ozvěnou zpěvu andělů?

§ zamyslete se nad slovy „lidé dobré vůle“. Lze někoho takového najít ve vánočním příběhu? Čí dobrá vůle vlastně ve vánočním příběhu přichází ke slovu?

§ viděli jste už Třebechovický betlém? Co vás tam zaujalo? Je to přesně podle Bible? Co tam schází?

Odkaz na pracovní list
4 Narození Ježíšovo
Odkaz na píseň
Jdou, stále jdou se zprávou (SV115)
Zachovej nám víru dobrou (SV389)
Kampak to spěcháte, pastýřové
Cílová skupina
Školní
Mladší školní
Katechetické cykly
Pozvání na cestu - Evangelium Lukášovo

Biblický odkaz (kat)

Lukáš 2,1–20